

Infoblad dierlijke bijproducten in de eiersector

Wettelijk kader

Verordening (EG) nr. 1069/2009,
tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten).

Verordening (EG) nr. 142/2011,
tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot uitvoering van Richtlijn 97/78/EG van de Raad wat betreft bepaalde monsters en producten die vrijgesteld zijn van veterinaire controles aan de grens krachtens die richtlijn.

In de verordening dierlijke bijproducten worden regels gesteld aan producten die niet of niet meer bestemd zijn voor menselijke consumptie. Deze regels betreffen het verzamelen, vervoeren, opslaan, hanteren, verwerken en gebruiken of verwijderen van dierlijke bijproducten om ervoor te zorgen dat deze producten geen risico opleveren voor de gezondheid van mens en dier.

Nationaal zijn deze verordeningen nader uitgewerkt in Hoofdstuk 3 van de Wet dieren, in het besluit dierlijke producten en in de regeling dierlijke producten.

Wat zijn dierlijke bijproducten?

Dierlijke bijproducten zijn producten van dierlijke oorsprong die niet voor menselijke consumptie **bestemd** zijn. De classificatie tot dierlijk bijproduct kan noodzakelijk zijn op grond van producteigenschappen (het motief is dan wettelijk vastgelegd), maar producten kunnen ook om commerciële redenen door levensmiddelenbedrijven niet meer voor menselijke consumptie bestemd worden.

Dierlijke bijproducten worden onderverdeeld in 3 categorieën: categorie 1 tot en met 3. De risico's voor de volks- en diergezondheid die aan het materiaal kleven, nemen toe van categorie 3 (minste risico) naar categorie 1 (meeste risico).

Voorbeeld van materiaal dat in de eiersector als categorie 1 materiaal kan worden geclassificeerd:

- eieren met een dioxinegehalte boven de wettelijke norm.

Voorbeelden van materiaal dat in de eiersector als categorie 2 materiaal kan worden geclassificeerd:

- bedorven of afgekeurde eieren of ei-producten (ongeschikt als levensmiddel);
- eieren met residuen van antibiotica;
- ei-inhoud afkomstig van de vloer, bijvoorbeeld bij eierbreekmachines.

Voorbeelden van materiaal dat in de eiersector als categorie 3 materiaal kan worden geclassificeerd:

- ei-producten met verpakkingsgebreken of verlopen THT (retourstromen) zonder risico voor de volks- of diergezondheid;
- eierschalen;
- eieren, afkomstig van dieren zonder symptomen van een op mens of dier overdraagbare ziekte;
- eieren met gebroken eierschalen en gebroken eivliezen;
- ei-product (indien niet bestemd voor food-grade toepassing).

In verordening (EG) nr. 1069/2009 staan in artikel 3 de exacte definities en in de artikelen 8, 9 en 10 de categorie indeling.

Let op: er is een verschil tussen dierlijke bijproducten en afval. Zo zijn slibresiduen uit vetputten en 'bruine ei-mix' geen dierlijke bijproducten, maar afval. Dergelijk materiaal dient dan ook dienovereenkomstig afgevoerd te worden en mag onder geen beding terecht komen in de dierlijke en menselijke consumptieketen.

Verwerkingseisen voor categorie 3 materiaal bestemd voor diervoeder

Om dierlijke bijproducten op verantwoorde wijze te mogen aanwenden voor diervoeder worden bepaalde verwerkingseisen gesteld. Voor categorie 3 materiaal hebben deze te maken met de verhittingsduur, de verhittingstemperatuur, de heersende druk en de deeltjesgrootte van het uitgangsmateriaal. De toegestane behandelmethoden zijn beschreven in Vo. (EG) nr. 142/2011, Bijlage X, Hoofdstuk II, Afdeling 9. Deze verwerking moet plaatsvinden in een specifieke erkende verwerkingsinrichting voor dierlijke bijproducten.

Ook eiproducten die zijn behandeld conform de voorschriften voor eieren en eiproducten in bijlage III, sectie X, hoofdstukken I, II en III bij Vo. (EG) nr. 853/2004 mogen aangewend worden voor diervoeder.

Om het verschil aan te duiden tussen dierlijke bijproducten die deze behandelingen niet of al wel hebben ondergaan, wordt gesproken over onverwerkt respectievelijk verwerkt categorie 3 materiaal. Een voorbeeld van verwerkt categorie 3 materiaal is eipoeder bestemd voor diervoeder.

Verwerkt categorie 3 materiaal met bestemming dierlijke consumptie dient te voldoen aan de volgende normen: *Enterobacteriaceae* < 300 kve/gram en *Salmonella spp.* afwezig in 25 gram. Dit zal door het levensmiddelenbedrijf aantoonbaar gemaakt moeten worden, tenzij het product wordt afgevoerd naar een erkende verwerker van categorie 3 materiaal. Bij bestemming compostering/-vergisting is dit niet nodig.

Toegestane bestemmingen

Categorie 1 materiaal mag alleen naar een erkende verwerkingslocatie voor categorie 1 materiaal (Rendac) binnen Nederland worden afgevoerd.

Categorie 2 materiaal is niet geschikt voor dierlijke consumptie en mag enkel worden afgevoerd naar een erkend opslagbedrijf of een erkende verwerker van categorie 2 materiaal conform Vo. (EG) nr. 1069/2009, artikel 13 en de regeling dierlijke producten. Het materiaal kan bijvoorbeeld worden afgezet naar een erkende composteer- of biogasinstallatie, of een erkend bedrijf dat technische producent vervaardigt. Onder bepaalde voorwaarden mag categorie 2 materiaal ook in het buitenland worden afgezet.

Voor categorie 3 materiaal geldt dat de toegestane bestemmingen afhankelijk zijn van het wel of niet voldoen aan de verwerkingseisen. De afzet van verwerkt categorie 3 materiaal is aan minder beperkingen onderhevig dan de afzet van onverwerkt categorie 3 materiaal. Onverwerkt categorie 3 materiaal kan worden afgezet naar een erkend opslagbedrijf, erkend verwerkingsbedrijf, erkend composterings- of vergistingsbedrijf of een bedrijf dat technische producten maakt, conform Vo. (EG) nr. 1069/2009, artikel 14.

Ter verduidelijking van de toegestane bestemmingen zijn in dit infoblad schema's voor zowel categorie 2 als categorie 3 materiaal opgenomen.

Op de NVWA-website zijn de actuele lijsten van erkende bedrijven te raadplegen:

<http://www.vwa.nl/onderwerpen/regels-voor-ondernemers-dier/dossier/erkenningen-vergunningen-registraties/overzicht-erkende-bedrijven/dierlijke-bijproducten>

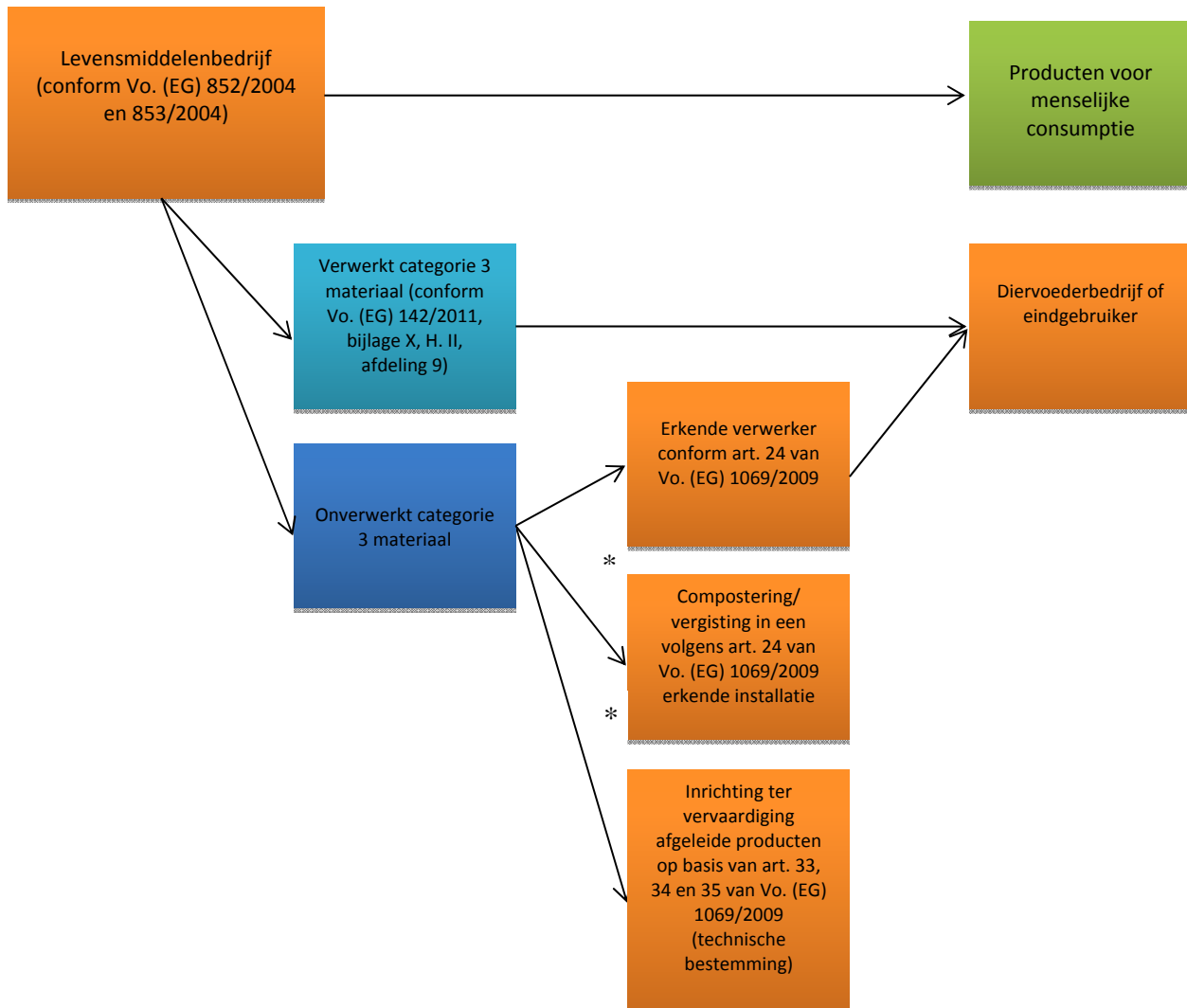
Nadere verplichtingen

Nadere verplichtingen die voortvloeien uit de verordening dierlijke bijproducten zijn opgenomen in de bijlage. Zo zijn er ondermeer verplichtingen voor:

- Opslagcondities en scheiding van producten voor humane consumptie;
- Aanduiding van het dierlijk bijproduct;
- Etikettering, handelsdocumenten en administratie;
- Reiniging en desinfectie van opslag- en transportmiddelen;
- Transporteurs (informatieblad "Transport van levensmiddelen, diervoeders en dierlijke bijproducten" NVWA-site).

Voor een volledig overzicht van de verplichtingen rondom dierlijke bijproducten wordt verwezen naar de verordening dierlijke bijproducten, Vo. (EG) 1069/2009, bijbehorende verordening Vo. (EG) nr. 142/2011 (<http://eur-lex.europa.eu/>) en de Regeling dierlijke producten (<http://wetten.overheid.nl>).

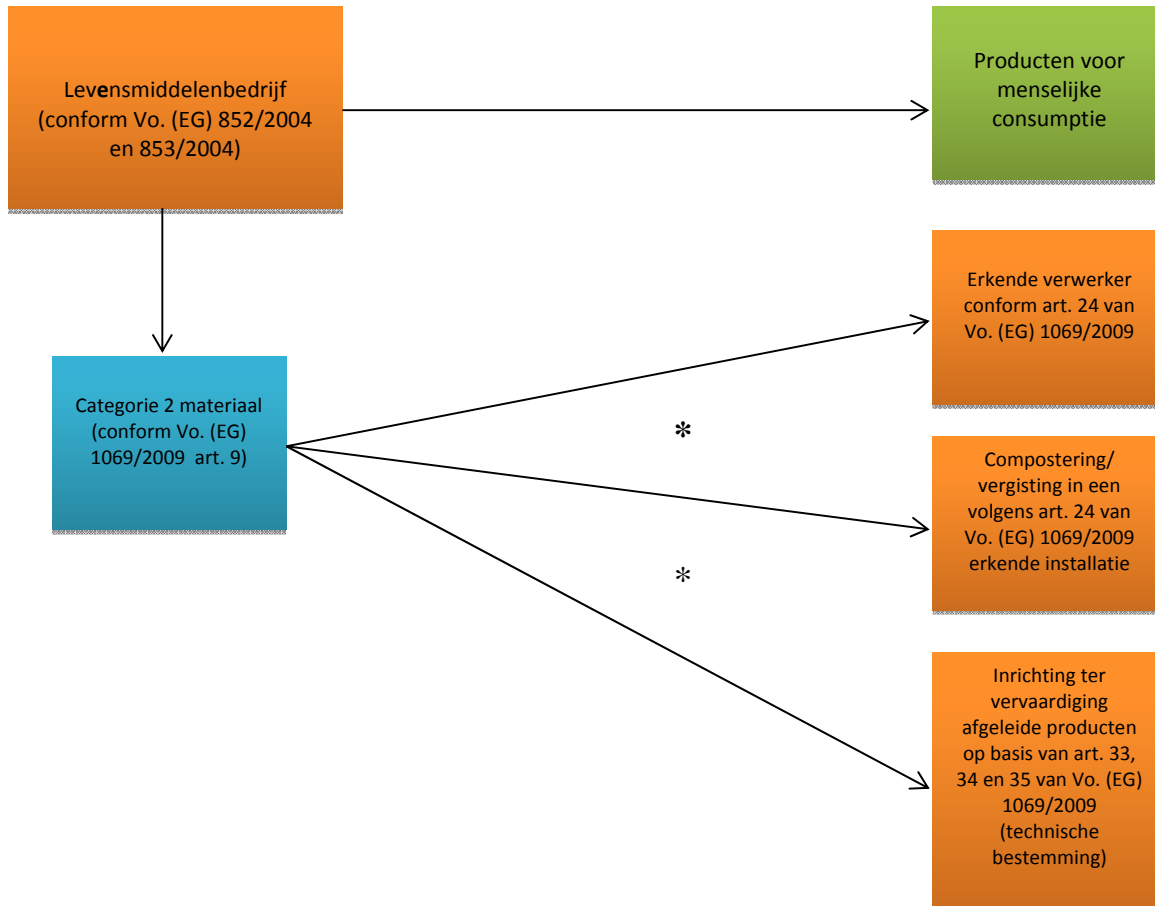
Toegestane bestemmingen voor categorie 3 materiaal

* Eventueel via een erkend opslagbedrijf voor categorie 3 materiaal

Noot: naast bovenstaande toegestane bestemmingen biedt artikel 17 van Vo. (EG) 1069/2009 de ruimte om dierlijke bijproducten te gebruiken voor diagnose, onderwijs en onderzoek, onder voorwaarden ter beheersing van de risico's voor de volksgezondheid en de diergezondheid.

Toegestane bestemmingen voor categorie 2 materiaal

*Eventueel via een erkend opslagbedrijf voor categorie 2 materiaal

Noot: Naast bovenstaande toegestane bestemmingen biedt artikel 17 van Vo.(EG) nr. 1069/2009 de ruimte om dierlijke bijproducten te gebruiken voor diagnose, onderwijs en onderzoek, onder voorwaarden ter beheersing van de risico's voor de volksgezondheid en de diergezondheid.

Bijlage: Praktische betekenis van de eisen m.b.t. dierlijke bijproducten (DBP)

Soorten dierlijke bijproducten

Voorbeeld van categorie 1 materiaal:

- Eieren met dioxinegehalte boven de wettelijke norm

Voorbeelden van categorie 2 materiaal:

- Eieren met antibiotica residuen;
- Bedorven producten.

Voorbeelden van categorie 3 materiaal:

- Bijproducten van de productie die niet geschikt zijn voor menselijke consumptie, zoals eierschalen.
- Producten afkomstig uit de reguliere productie van levensmiddelen, die door de productielocatie worden aangemerkt als categorie 3 materiaal en geschikt te zijn voor dierlijke consumptie.

N.B. Na de verwerking van categorie 3 materiaal moet verontreiniging voorkomen worden.
Verwerkt categorie 3 materiaal is vrij verhandelbaar.

Verzameling en vervoer van dierlijke bijproducten

De specifieke eisen ten aanzien van de verzameling en vervoer staan in bijlage VIII van Vo. (EG) nr. 142/2011.

Hieronder zijn deze puntsgewijs opgesomd:

- DBP¹ scheiden van producten die bestemd zijn voor humane consumptie.
- DBP scheiden van DBP uit een 'lagere' categorie en van afval.
- Verzameling en vervoer van DBP in gesloten nieuwe verpakkingen of afgedekte lekvrije bakken of voertuigen.
- Herbruikbare opslag- en vervoersmiddelen van DBP en uitrusting die ermee in contact komt schoon houden: schoon en droog voor gebruik.
- Om verslapping te voorkomen worden opslag- en vervoersmiddelen (bij bulkvervoer) specifiek bestemd voor DBP.
- Onverwerkt categorie 3 materiaal met bestemming vervoeding wordt gekoeld bewaard, tenzij dit wordt verwerkt binnen 24 uur nadat het is verzameld. Dit geldt niet bij de bestemming compostering/vergisting.
- Vervoer geschiedt bij een geschikte temperatuur ter voorkoming van risico's voor dier- en volksgezondheid.

Identificatie

- DBP moeten identificeerbaar en gescheiden zijn en blijven tijdens opslag en vervoer.
- Bij vervoer naar een andere Lidstaat moet op verpakkingen, opslagmiddelen of voertuigen een onuitwisbare kleurcodering worden toegepast: geel voor categorie 2 materiaal en groen voor categorie 3 materiaal. Aan deze eis kan worden voldaan middels een etiket in die specifieke kleur.
- Tijdens opslag en vervoer moet op verpakkingen, opslagmiddelen of voertuigen een etiket zitten met daarop duidelijk de categorie DBP, alsmede de volgende teksten:
 - o voor categorie 3 materiaal: 'Niet voor menselijke consumptie';
 - o voor categorie 2 materiaal: 'Niet voor dierlijke consumptie';
 - o voor categorie 1 materiaal: 'Uitsluitend geschikt voor verwijdering'.
- Tijdens *verzamelen* van DBP op het bedrijf van oorsprong mag met andere identificatie worden gewerkt. Deze identificatie moet eenduidig zijn voor wat betreft de status van het product. Tevens moet dit eenduidig zijn vastgelegd en bekend zijn binnen het bedrijf.

¹ Waar in dit document 'DBP' genoemd wordt, moet ook gelezen worden: 'van DBP afgeleide producten'.

Handelsdocument

- Tijdens het vervoer dienen DBP vergezeld te gaan van een handelsdocument.
- Het handelsdocument wordt in drievoud opgesteld (origineel naar ontvanger, kopie voor producent en vervoerder).
- Bij vervoer naar andere EU-lidstaten: een specifiek model handelsdocument is verplicht (zie website NCAE).
- Bij vervoer binnen Nederland: gebruik het specifieke model handelsdocument of een handelsdocument met daarop minimaal de volgende gegevens:
 - o de datum waarop het materiaal op het bedrijf is verzameld;
 - o de omschrijving van het materiaal inclusief de categorie;
 - o de diersoort waarvan de DBP afkomstig zijn;
 - o de hoeveelheid materiaal in liters, kilogrammen of aantal verpakkingen;
 - o de plaats van oorsprong van het materiaal, vanwaar het materiaal wordt verzonden en indien van toepassing het erkenningsnummer o.g.v. Vo.(EG) nr. 853/2004 van betreffende inrichting;
 - o de naam en het adres van de vervoerder;
 - o de naam en het adres van de ontvanger en indien van toepassing het erkenningsnummer daarvan o.g.v. Vo.(EG) nr. 1069/2009;
 - o een voor betreffende zending uniek referentienummer op het document.
- Het originele exemplaar van het handelsdocument wordt ingevuld en ondertekend door de verantwoordelijke functionaris met een handtekening die in kleur verschilt van de gedrukte tekst.
- Handelsdocumenten van iedere zending moeten tenminste 2 jaar worden bewaard en vormen de minimale basis voor de administratie.

Registratieverplichting voor transporteurs

Transporteurs van dierlijke bijproducten dienen zich te laten registreren bij de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). Verder beschikken zij over een toegankelijke administratie aan de hand waarvan het gebruik van de voertuigen voor het vervoer van DBP kan worden gecontroleerd. Zij reinigen en ontsmetten hun voertuigen indien van toepassing en zij nemen alle overige maatregelen die nodig zijn om verontreiniging en verspreiding van op mens of dier overdraagbare ziekten te voorkomen.

Transporteurs kunnen zich laten registreren via de website van de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit. Zie ook informatieblad "Transport van levensmiddelen, diervoeders en dierlijke bijproducten" op de website van de NVWA.

Disclaimer:

Dit informatieblad is met grote zorgvuldigheid samengesteld met als doel een hulpmiddel te zijn ter naleving en het beter begrijpen van betreffende wetgeving. De vigerende wetgeving is echter leidend en aan dit informatieblad zijn derhalve geen rechten te ontleen.